

Plean Teanga Mhúscraí

Caibidil 9 – Feidhmiú agus Monatóireacht

9. Feidhmiú agus Monatóireacht

Plean seacht mbliana - tá na bearta go léir bunaithe ar thuairimí agus moltaí ó phobal Gaeltacht Mhúscraí. Bainfimid amach na bearta seo trí sraith gníomhachtaí móra agus beaga. Beidh an plean teanga ag fás, ag athrú agus ag forbairt ó bhliain go bliain agus dá réir beidh géarghá le monatóireacht leanúnach. Creideann Foireann Pleanála Teanga Mhúscraí go mbraitheann todhchaí na Gaeilge sa cheantar ar fheidhmiú bhearta an phlean.

9.1 Mór-mhonatóireacht

Is maith an rud é go mbeidh an próiseas monatóireachta seo á threisiú ag an An Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta trí athbhreithniú eatramhach seachtrach a dhéanamh;

“Tá sé tábhachtach chomh maith go bhfuil sé i gceist ag an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta go ndéanfar athbhreithniú eatramhach ar gach plean teanga agus go ndéanfar é sin i mbliain 3 den chur i bhfeidhm de ghnáth. Tá sé i gceist freisin go ndéanfar athbhreithniú críochnúil ar gach plean teanga agus go ndéanfar é sin i mbliain 6 den chur i bhfeidhm de ghnáth.” (Treoirlínte Pleanála Teanga, An Roinn Ealaíon, Oidhreachta, Gnóthaí Réigiúnacha, Tuaithe & Gaeltachta, Údarás na Gaeltachta agus Foras na Gaeilge)

Beidh teacht le chéile ag Fóram Pleanála Teanga Mhúscraí, Comhordaitheoir Pleanála Teanga Mhúscraí agus Comharchumann Forbartha Mhúscraí chun clár oibre monatóireachta a dhaingniú chomh luath a thugtar an solas glas do Phlean Teanga Mhúscraí.

“Cinntíonn córas ceart monatóireachta go mbeidh an próiseas pleanála teanga ag brath ar fhianaise reatha (nó taighde ‘beo’ comhoibríoch) agus bunaithe ar chur chuige dinimiciúil tomhaiste. Baineann easpa monatóireachta an bonn de sheasamh agus de thairbhe an phróisis.” (Ní Dhúda L., 2014. Roghanna. Glór na nGael)

9.2 Monatóireachta Rialta

Is fiú athbhreithniú eatramhach a dhéanamh go himmheánach tar éis gach sé mhí chun a chinntiú go bhfuil na spriocanna á mbaint amach agus chun tionchar agus éifeacht na mbearta a thomhas. Beidh sé seo tábhachtach chomh maith chun na laigí a bhaineann leis na bearta a fháil amach agus conas réitigh oiriúnacha a chur i gcrích ina leith.

9.2.1 Monatóireacht Ról Phobal Mhúscraí

Baineann an plean teanga le daoine ach go háirithe. Tá sé thar a bheith tábhachtach go mbeadh spioraid rannpháirtíochta an phobail áitiúil á fhorbairt agus á threisiú an t-am go léir le linn an phróisis.

- Tá sé tábhachtach leis go mbeadh feasacht sa phobal maidir le spriocanna an phlean teanga. Cabhróidh *Beart 1.5 - Suíomh idirlín* agus *Beart 1.6 - Nuachtlitir eolais chlóite* chun é seo a bhaint amach.

Plean Teanga Mhúscraí

Caibidil 9 – Feidhmiú agus Monatóireacht

- Tá sé tábhachtach go mbeadh an deis acu tacaíocht agus aiseolas a thabhairt i rith tréimshe feidhmiúcháin an phlean teanga. Tá sé i gceist na ceistneoirí a úsáideadh le linn chéim ullmhúcháin an phlean a scaipeadh arís gach dara bliain chun an t-eolas seo a bhailiú agus a thomhas.
- Beidh gréasán teagmhála á chothú idir CFM, FPTM, CPTM agus na páirtithe leasmhara chomh maith.

9.2.2 Struchtúr Oibre & Ról na Ceanneagraíochta

Caithfidh CFM a chinntiú go gcomhlíontar an mhéid atá sa phlean agus go ndéantar monatóireacht agus athbhreithniú leanúnach ar an bplean.

- I gcás formhór na mbeart ní mór don Chomharchumann tuairisc a chur i gcrích go leathbhliantúil ar bhaint amach na spriocanna a luaitear sa phlean.
- Spás oifige a aimsiú don Chomhordaitheoir Pleanála Teanga agus don Bhainisteoir Margaíocht Dhigiteach.
- Ionadaithe a aimsiú d'Fhóram Pleanála Teanga Mhúscraí.

9.2.3 Ról Chomhordaitheoir Pleanála Teanga Mhúscraí

Beidh nasc láidir idir an Fóram Pleanála Teanga agus an Comhordaitheoir. Mar a shonraítear i mBeart 1.3 beidh an Comhordaitheoir freagrach as cur i bhfeidhm na mbeart agus as tuairiscí míosúla leanúnacha a thabhairt do FPTM i dtaca le feidhmiú na mbeart.

9.2.4 Struchtúr Oibre & Ról Fhóram Pleanála Teanga Mhúscraí

Mar a shonraítear i mBeart 1.2 beidh ionchur leanúnach agus ról lárnach ag Fóram Pleanála Teanga Mhúscraí (FPTM) agus an Coiste Stiúrtha. Tiocfaidh FPTM le chéile 4 uair sa bhliain. Tabharfaidh an Choiste Stiúrtha tacaíocht do gach beart atá sa phlean agus a fheidhmeoidh mar choiste stiúrtha agus monatóireachta agus tiocfaidh an Coiste Stiúrtha le chéile uair sa mhí le tuairisc oibre a fháil ón gComhordaitheoir le plé a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Phlean Teanga agus le moltaí a thabhairt ina leith.

- Tá córas 'Dialann Teanga' le forbairt ag an bhFóram Pleanála Teanga agus an Comhordaitheoir, agus seo a leanas an bunstruchtúr atá curtha le chéile ina leith.

9.3 Dialann Teanga

Bunaithe ar an moladh atá sa lámhleabhar eolais 'Roghanna' le Laoise Ní Dhúda tá sé i gceist dialann a choimeád mar chóras monatóireachta. Beidh trí chéim i gceist.

1. Nuair is ranganna nó ceardlanna atá i gceist is féidir leis na hÁisitheoirí éagsúla Foirm A a líonadh isteach chun eolas a chur ar fáil don Chomhordaitheoir maidir le tinreamh, aiseolas s.rl.;
2. Is féidir leis an gComhordaitheoir *Foirm B* a líonadh; agus
3. Is féidir leis an FPTM agus an Comhordaitheoir bualadh lena chéile chun *Foirm C* a líonadh i dteannta a chéile.

Plean Teanga Mhúscraí
Caibidil 9 – Feidhmiú agus Monatóireacht

Foirm A - Foirm Monatóireachta Samplach do na hÁisitheoirí

Uimhir an bhirt & Cur síos ar an mbeart	
Cad a d'oibrigh	
Cad nár oibrigh	
Aon mholadh eile	
An chéad chéim eile	
Tinreamh	

Foirm B - Foirm Monatóireachta Samplach don Chomhordaitheoir

Uimhir an bhirt & Cur síos ar an mbeart	
Réimsí an bhirt	
Aidhm an bhirt	
Príomhúinéir an bhirt	
Páirtithe leasmhara	
Saolré an bhirt	
Costas an bhirt	
Cad a d'oibrigh	
Cad nár oibrigh	
Aon mholadh eile	
An chéad chéim eile	
Tinreamh	
Monatóireacht	
Láidreachtaí	Laigí
Deiseanna	Bagairtí

Foirm C - Foirm Monatóireachta Samplach don Fhóram Pleanála Teanga & don Chomhordaitheoir

Uimhir an bhirt & Cur síos ar an mbeart	
Aidhm	
Cé atá freagrach	
An cur chuige	
Cad a d'oibrigh	
Cad nár oibrigh	
Aon mholadh eile	
An chéad chéim eile	
An Toradh Sealadach (le líonadh ag deireadh na bliana)	
An Toradh Buan (le líonadh ag deireadh na bliana)	

Plean Teanga Mhúscraí

Caibidil 9 – Feidhmiú agus Monatóireacht

9.4 Táscairí Feidhmíochta

Beidh na táscairí feidhmíochta¹ seo leanas in úsáid chun a chinntiú go bhfuil spriocanna an Phlean á mbaint amach:

Táscaire Feidhmíochta	An Sprioc	An Toradh (le líonadh ag deireadh na bliana)
Nótaí		

9.5 Ról na Limistéirí Pleanála eile

Tá córas bunaithe ag Údarás na Gaeltachta chun tacaíocht a thabhairt do na ceanneagraíochtaí sna LPTann trí cheardlanna agus cruinnithe a reáchtáil. Tá sé tábhachtach go leanfaidís ar aghaidh ag forbairt an naisc seo idir na LPTanna ar fad ionas gur féidir leo eolas agus taithí a mhalartú agus a roinnt.

Chomh maith leis sin tá 2 bheart i bPlean Teanga Mhúscraí ina n-éilítear comhoibriú leis na LPTanna eile. Is feachtais náisiúnta iad.

- Beart 5.4 - Acmhainní Nuatheicneolaíochta; agus
- Beart 8.3 - Feachtas na nGaeltachtaí – The Late Late Toy Show

9.6 Monatóireacht Fadama - 2021.

Tá sé i gceist againn Monatóireacht Fadama a dhéanamh leis na scoláirí bunscoile a líon na ceistneoirí le linn an phróisis comhairliúcháin i mbliana. ‘Sé is brí atá le seo ná bualadh leis na daltaí bunscoile sin arís i gceann 5 bliana eile i 2021. Beidh na daltaí sin tar éis bogadh ó Rang 3, 4, 5 & 6 sa bhunscoil go Bliain 2, 3, 4 & 5 san iarbhunscoil. Is slat tomhais láidir agus suimiúil a bheidh ann chun comparáid a dhéanamh agus chun éifeacht na mbeart a thomhas.

9.7 Monatóireacht ag deireadh na 7 mbliana - 2025

Tá sé tábhachtach go mbeadh monatóireacht leanúnach ar bun i gcaitheamh na tréimhse seacht mbliana agus i dtreo deireadh na seacht mbliana ionas go mbeidh an fhoireann phleanála ullamh má tá plean eile le theacht tar éis an tréimshe seacht mbliana seo. Is fiú é seo a dhéanamh chun leanúnachas na spriocanna a chinntiú agus chun dréacht-bhearta nua a chur le chéile bunaithe ar thorthaí agus láidreachtaí an phlean seo.

¹ Teimpléad Monatóireachta ó Teoirínte Pleanála Teanga arna bhfoilsíú ag an Roinn Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta i gcomhar le hÚdarás na Gaeltachta agus Foras na Gaeilge